

ERZURUM'DA KÜLTÜR ve DİN OLGUSU BAĞLAMINDA YETİŞEN MÛSİKÎŞİNAS; HÂFİZ FARUK KALELİ¹

Burak KURUBAŞ²

GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadar insanların kurmuş olduğu medeniyetlere kişilik ve kimlik kazandıran kültür terimi; inançlar, coğrafi şartlar, gelenekler, mûsiki, normlar, düşünce biçimleri, mimari yapılar, her türlü araç-gereç, giysiler vb. etkenler çerçevesinde oluşan ve yüklü bir birikimle gelişimini sürdüren sosyal bir kavramdır. “Bilimsel anlamda kültür, toplumun üyesi olarak insanın, yaşayarak, yaparak öğrendiği ve aktarıp öğrettiği maddi manevi her şeyden oluşan karmaşık bütündür. Bütünün temeli (kaynağı), kuşkusuz, toplumdur. Kültür, toplumu oluşturan kişileri, onları bir arada tutan, birbirine bağlayan dil ve haberleşme süreçlerini, sanatlarını, inançlarını, törelerini, hukuk ve yönetim kurumlarını, üretim ve tüketim düzenlerini içine alır” (Güvenç, 2015:14).

Alt kültür bağlamında “Her bölgenin kendine has, karakteristik bir kültürü olmalıdır ve bu mahallî kültür diğer yerel kültürlerle ahenkli bir bütün oluşturmali ve hem onları hem de içinde bulunduğu ana kültürü zenginleştirmelidir” (Büyükyıldız, 2015:64). “Geleneksel yerel kültür; halkın dil, kültür, duygu, düşünce ve beğenisiyle oluşturup yaşatılan, geçmişten günümüze gelmiş, toplum, insan ve doğa gerçeğiyle şekillenmiştir. Kültür mirası, insanlığın ortak mirasıdır. (...) Kültür mirasları geçmişin tanıklarındır bu yüzden geleceğin şekillenmesinde etkindir. Halk kültürü ürünleri halk arasında mayalandığı için, halkın kültür yapısını ve dokusunu ortaya koyar” (Kurnuç, 2005:12).

¹ Bu yazı; 8-10 Nisan 2016 tarihinde Sivas 3. III. Uluslararası Güzel Sanatlar Bilimsel Araştırma Günleri Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

² Sorumlu yazar mail: burakkurubas@hotmail.com

“Yandı Canım Tende Ey Ruh-i Revanım Bir Su Ver” adlı Tatyana çok beğenildi. Muzafer Sarısözen, Neriman Altındağ ve Tanburi Cemil Bey o kadar güzel övgüler dizdiler ki o günlerde hissettiğim gururu ve mutluluğu hala hatırlarım” (Şengül, 2014:11-12).

Erzurum türkülerinin korunup bugünlere taşınması ile Erzurum mahalli kültürüne, dolayısı ile millî kültürümüze değerli hizmetleri olan merhum Hâfız Faruk Kaleli 22 Kasım 1947 tarihinde, 51 yaşında, vefat etmiştir. Kendisini rahmet ve minnetle anıyoruz...

KAYNAKÇA

- Bingöl, İsmail (1999). Türkülerde Yaşayan Şehir Erzurum. Erzurum: Emek Matbaacılık.
- Bulut, Sebahattin (1989). Damla Damla Erzurum. Erzurum: Kültür Yayınları.
- Bulut, Sebahattin (1995). Erzurum’da İz Bırakanlar. İstanbul: Kültür Yayınları.
- Büyükyıldız, Hasan Zeki (2015). Türk Halk Müziği Ulusal Türk Müziği. İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.
- Dursunoğlu, Sıtkı (1965). “Kaleli”, Erzurum, Yıl 1, Sayı 1.
- Ebcioğlu, Hikmet Münir (1944). “Erzurumlu Halk Sanatkâri Faruk Kaleli Radyoda”, Radyo Dergisi, (27).
- Ekici, Metin (2004). Halk Bilgisi (Folklor) Derleme Ve İnceleme Yöntemleri. Ankara: Geleneksel Yayınları.
- Fidan, Ahmet (1997). [Erzurum, 1948, Öğretmen, Yüksekokul, Evli] 05. 08. 1997 Tarihinde Ankara’da Metin Özarslan ile yapılan görüşme.
- Güvenç, Bozkurt (2015). Kültürün ABC’si. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Karasu, Nusret (1968). “Faruk Kaleli”, Çeşitli Yönleriyle Erzurum ve Çevresi. Erzurum, Verem Savaş Derneği Yayınları.
- Kurnuç, Zeki (2005). Erzurum ve Türk Musikisi. Erzurum: Güneş Vakfı Yayınları.
- Özarslan, Metin (1997). “50. Ölüm Yıldönümünde Hâfız Faruk Kaleli Millî Folklor, 9, (36). (s. 66-69).
- Özbek, Mehmet (1998). Türk Halk Müziği El Kitabı 1 Terimler Sözlüğü. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Sezen, Lütfi (2005). Halk Bilimi ve Derleme Metotları. Ankara: Kurmay Yayınevi.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi (2008). Beş Şehir. (25. Baskı), İstanbul: Dergâh Yayınları.